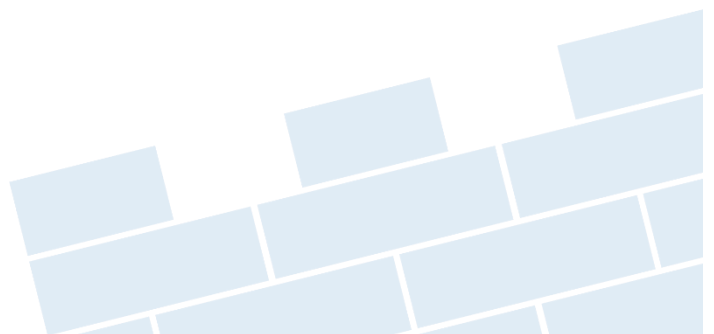

Inventering

Identifierade EBH-objekt i Sävsjö västra centrum, Sävsjö tätort

Samrådshandling
Dnr: KS 2024/319

Innehållsförteckning

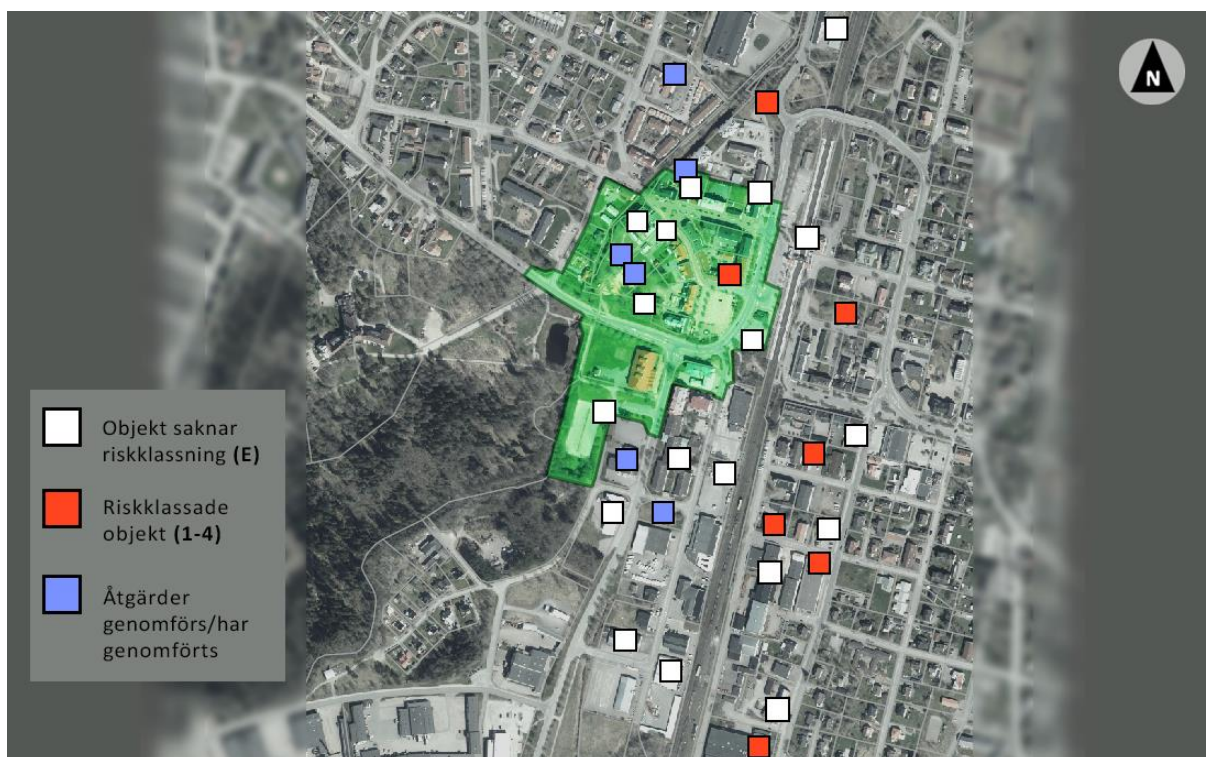
Inledning	2
Bakgrund och syfte	2
Nuläget 2025	3
Förorenad mark.....	3
Framtida markanvändning	12
Referenslista.....	19
Bygglövshandlingar	19
Utredningar	20
Upplysningar	20

Inledning

Bakgrund och syfte

Inventeringen föräns av framtagandet av Detaljplan för Sävsjö Västra Centrum. Dokumentet ska läsas som en bilaga till planen.

Planförslaget avser Sävsjö centrum, västra sidan av järnvägen. Planområdet har en utbredning på knappt åtta hektar (7,93 ha). Förorenande verksamheter har varit aktiva inom eller i närheten av planlagt område. Några av dem är fortfarande i bruk. Dokumentet utgör en sammanställning av potentiellt förorenade platser. En översiktlig bedömning görs av riskbilden, i samband med pågående planläggning och markanvändningen som avses.

På bild: Kartläggning av potentiellt förorenad mark i förhållande till planområdet (grön markering). Bilden visar endast de EBH-objekt som är relevanta för detaljplanen.

Planuppdrag beviljades 2024-12-03. Detaljplanens syfte är att skapa bättre förutsättningar för gång- och cykeltrafiken. Centrumverksamheter ska få möjlighet att utöka sina lokaler utmed torget. Kvartersmark kommer att tillskapas för nybyggnation av bostadshus. En annan aspekt är att stärka skyddet av stadskärnans kulturmiljövärden.

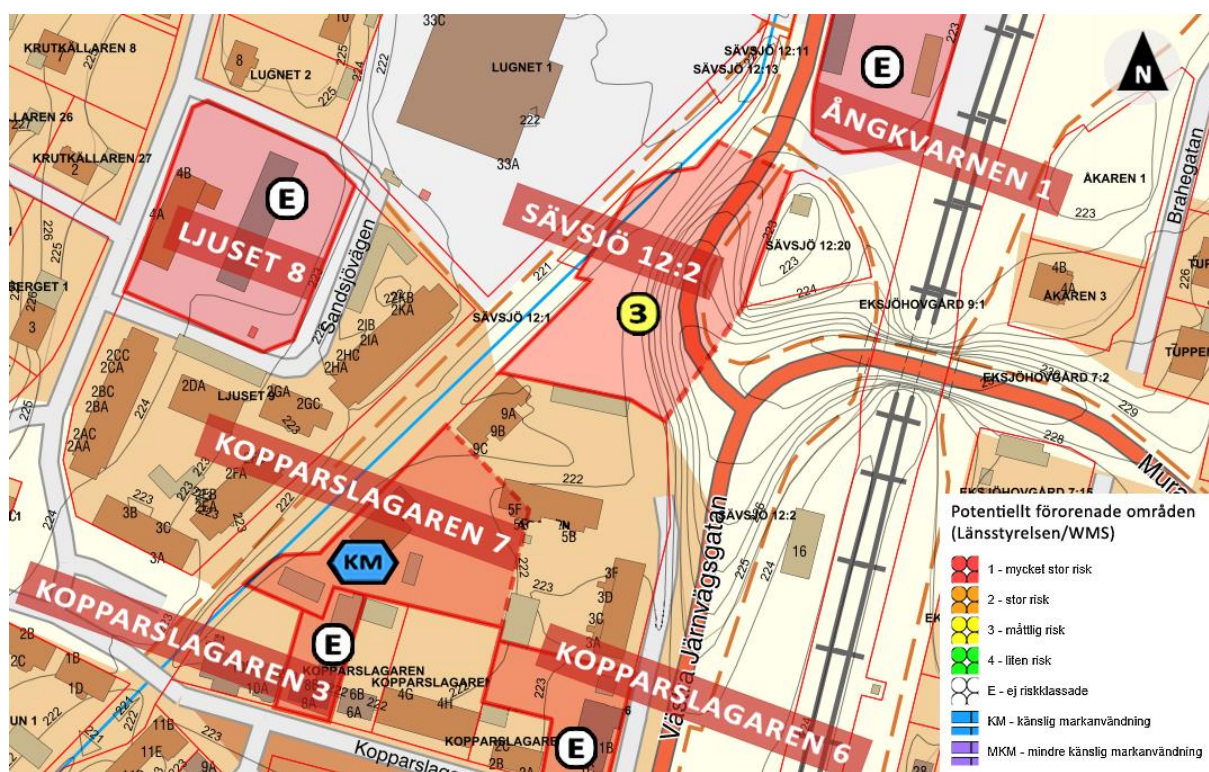
Nuläget 2025

Länsstyrelsen har pekat ut flera potentiellt förorenade områden i Sävsjö centrum med omnejd. Misstankarna baseras på tidigare industriverksamheter som har förekommit på plats. Markföroreningar kan få en spridningsradie på närmare en kilometer, beroende på grundvattenströmningar, topografi, eller egenskaperna hos själva ämnet. Verksamhetsytor kan därför behöva utredas, trots att de befinner sig på längre avstånd från planområdet.

Samtliga områden har registrerats som EBH-objekt, med riskklassning och bransch-ID. Ifyllda MIFO-blanketter har begärts ut från länsstyrelsens databas, för att ta fram följande sammanställning. Informationen har kompletterats med bygglovshandlingar ur kommunens arkiv, utdrag ur ett lokalhistoriskt uppslagsverk, samt rapporter från tidigare genomförda markundersökningar.

Förorenad mark

Potentiellt förorenade områden kan få en riskklassning mellan **1** – *mycket stor risk* och **4** – *liten risk*. Observera att graderingen **E** endast innebär en avsaknad av klassificering, det vill säga att det finns större kunskapsluckor gällande platsens föroreningsgrad. Beteckningarna **KM** – *känslig markanvändning* och **MKM** – *mindre känslig markanvändning* indikerar att åtgärder har genomförts.

På bild: Beträffade områden i norra delen av Sävsjö västra centrum med omnejd.

Fastighetsnamn och ID	Riskklass	Primär och sekundär bransch	Status
KOPPARSLAGAREN 3 (153763)	E	Anläggning för farligt avfall	Identifiering
KOPPARSLAGAREN 6 (153856)	E	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier	Identifiering
KOPPARSLAGAREN 7 (153792)	*KM	Textilindustri; Övrig BKL 3	Åtgärd
LJUSET 8 (153772)	E	Drivmedelshantering; Verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel, övrigt BKL 3	Åtgärd
SÄVSJÖ 12:2 (153855)	3 - måttlig risk	Avfallsdeponier – icke farligt, farligt avfall	Inventering
ÅNGKVARNEN 1 (153789)	E	Sågverk utan doppning/impregnering; Övrigt BKL 4	Identifiering

*KM = känslig markanvändning

Förorenande verksamheter på fastigheterna KOPPARSLAGAREN 3 och 6 är inte längre aktiva på motsvarande adress. I tillhörande MIFO-blanketter framgår att kommunen har utövat tillsyn.

Ett utpekad område på KOPPARSLAGAREN 7 har efterbehandlats i samband med byggnation av nya bostadshus. Riskklassningen KM innebär att marken har gjorts lämplig för känslig markanvändning: föroreningen har avhjälpts till den grad att föroreningsnivåerna underskrider Naturvårdsverkets riktvärden. Bostadsområden, lekplatser och parkmiljöer räknas som känslig markanvändning, vilket ställer högre krav på markens renhet.

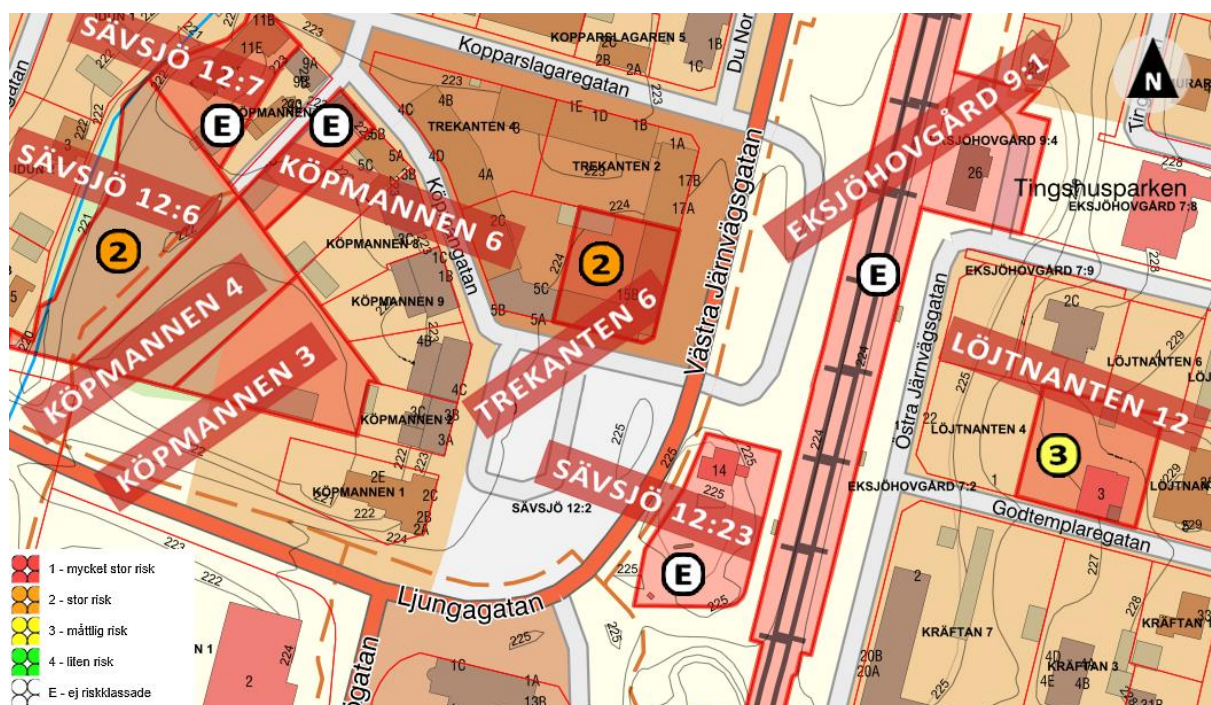
EBH-objektet på fastigheten LJUSET 8 bedöms vara åtgärdat tills vidare. Förorenande verksamheter av varierande sort, har dokumenterats för tidsperioden 1910–1954. Marken sanerades 2020 för att uppnå Naturvårdsverkets generella riktvärde för känslig markanvändning, med avseende till koppar, bly och PAH-H. Saneringsrapporten föregås av en översiktlig markundersökning, samt ett PM för platsspecifika riktvärden och riskbedömning, som togs fram 2019 inför en stundande tomtförsäljning. Resultat från markundersökningarna visade på tungmetaller och PAH-H. Uppmätta halter var ej anmärkningsvärt höga, men olämpliga för framtida planerade markanvändning (bostadsändamål). Njudung Energi genomförde en marksanering, se motsvarande rapport från 2020 för redovisning av resultatet.

Sanering av LJUSET 8 utfördes genom urschaktning och bortföring av förorenade massor, samt provtagningar inom grävningsområdet. I den fördjupade markundersökningen rekommenderades ett grävdjup på minst 0,5 meter, men grävarbetet fick också anpassas till befintliga byggnader på fastigheten. Provtagningspunkter som inte uppfyllde saneringsmålet, fick i stället täckas med en kraftig tätande duk för att förebygga kontaminering. Därefter fylldes schaktområdet åter med rena massor. Fastigheten har således gjorts lämplig för bostäder och övrig känslig markanvändning. Enligt riskbedömningen som sammanställdes i PM, finns endast en liten risk för spridning i grundvattnet och till Sävsjön. Det är troligt att risken har reducerats ytterligare, i samband med genomförd sanering av området.

Det har tidigare funnits en kommunal deponi på fastigheten SÄVSJÖ 12:2, som än idag ägs och förvaltas av Sävsjö kommun. Enligt utsago från dåvarande tjänstepersoner, slängdes

bygg- och rivningsavfall, samt hushållssopor i mycket små mängder. Deponin lades ner före 1969, men det är oklart när verksamheten startade och hur länge den pågick. I dagsläget är området obebyggt och igenvuxet. Föroreningar kan finnas kvar i marken, trots att avfallet har förts bort. Platsen för den gamla deponin angränsar Sävsjöån. Vattendraget rinner i sydvästlig riktning, på väg genom planområdet. Spridningsrisken ökar av att deponeringsområdet har lokaliserats på jord med hög genomsläpplighet, tillsammans med förekomsten av ledningar.

Sågning av timmer, tillsammans med hus- och möbeltillverkning, har dokumenterats på fastigheten ÅNGKVARNEN 1. Någon doppning eller impregnering förekom ej. Det är svårt att fastställa när verksamheten etablerades, och hur länge den pågick på fastigheten. Industrianläggningen har ändrats och utökats kontinuerligt genom större delen av 1900-talet. Byggåtgärderna, oftast i form av om- och tillbyggnader, har avlöst varandra beroende på verksamhetens behov för stunden. Det är inte förens på 1980-talet som man börjar se tecken av en gradvis avveckling, med rivningar och ändrad användning till handelsändamål. Sävsjöån finns på nära avstånd, både på nordlig och väster sida av ÅNGKVARNEN 1.

På bild: Beträffade områden i kv. Köpmannen, vid Stora torget och på öster sida av järnvägsspåret.

Fastighetsnamn och ID	Riskklass	Primär och sekundär bransch	Status
EKSJÖHOVGÅRD 9:1 <i>m.fl. (188504)</i>	E	Järnvägstrafik; Drivmedelshantering	Identifiering
KÖPMANNEN 3 <i>ID saknas</i>	-	-	-
KÖPMANNEN 6 (153801)	E	Drivmedelshantering	Identifiering
LÖJTANTEM 12 (153799)	3 - måttlig risk	Övrigt BKL 2	Inventering
SÄVSJÖ 12:6 KÖPMANNEN 4 (153677)	2	Kemtvätt med lösningsmedel	Åtgärd

SÄVSJÖ 12:7 (153773)	E	Garveri – övriga	Identifiering
SÄVSJÖ 12:23 (153745)	E	Drivmedelshantering; Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier	Identifiering
TREKANTEN 6 (183895)	2 - stor risk	Kemtvätt med lösningsmedel	Inventering

EBH-objektet på fastigheten EKSJÖHOVGÅRD 9:1 med flera, motiveras av järnvägstrafiken. Södra stambanan anlades på 1860-talet och uppfyller än idag en betydande funktion för kommunen. Bostäder finns inom 100 meter från spåret. På grund av omgivningsbuller och risk för olyckor, ses det inte som idealt att anordna permanentboende eller annan känslig markanvändning nära spårområdet.

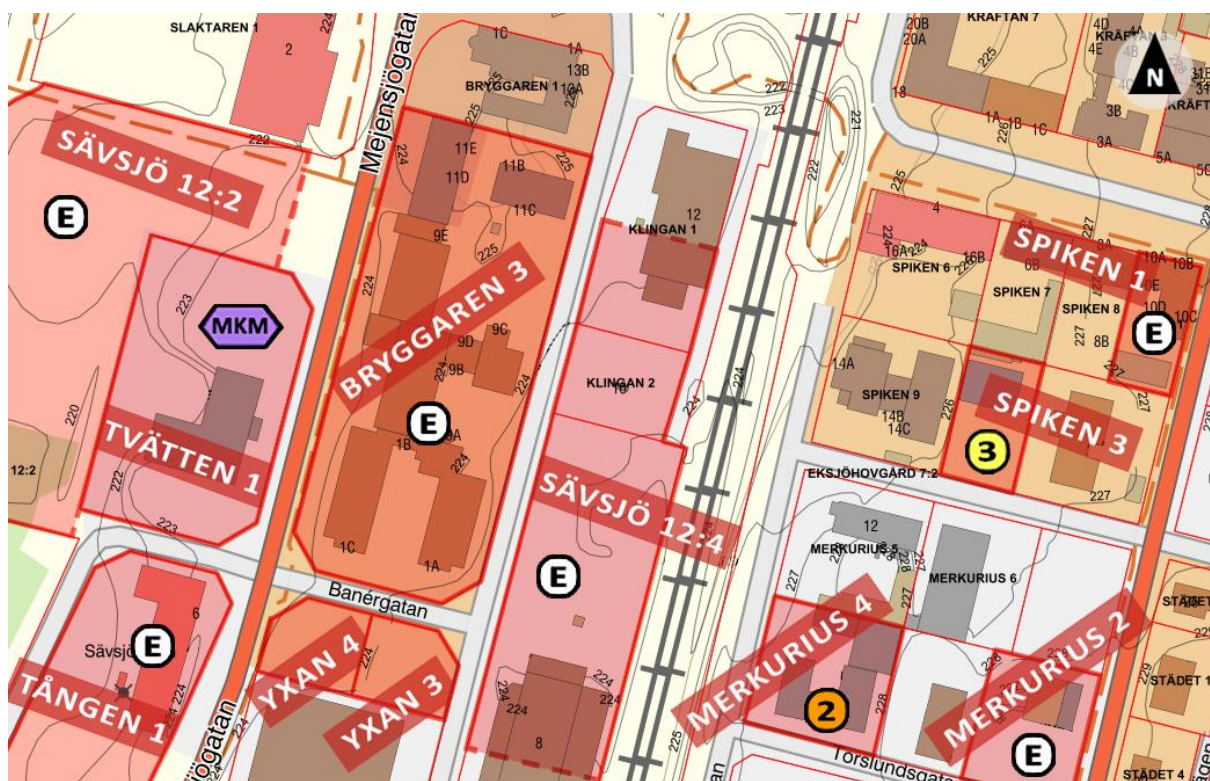
Miljötekniska markundersökningar för kv. Köpmannen, platsen för Sockerklaras lekpark, utfördes vid flera tillfällen under 2019. VOS har gjort provtagningar av jord och grundvatten på fastigheterna KÖPMANNEN 3–4 och SÄVSJÖ 12:6. Kommunen har sedan en längre tid haft planer att upprätta nya bostäder i området, för att ta vara på det attraktiva läget. Kvarteret har dock en verksamhetshistorik som medför ett trängande utredningsbehov. Kemtvätt med användning av lösningsmedel har förekommit mellan åren 1986–2001. Vidare finns uppgifter om förutvarande drivmedelshantering och ett garveri daterat 1870–1927, på grannfastigheterna KÖPMANNEN 6 respektive SÄVSJÖ 12:7. Analys av jordproverna visar på en komplex föroreningsbild, med varierande halter av tungmetaller, alifater, aromater och PAH:er. I vissa provtagningsspunkter överskrider riktvärden för känslig markanvändning (KM). Föroreningarna upptäcktes på flera ställen inom undersökningsområdet. I dagsläget genomförs sanering och efterbehandling på KÖPMANNEN 4 och SÄVSJÖ 12:6, enligt en åtgärdsplan från VOS. Kommunen avser även att inkludera angränsande fastighet KÖPMANNEN 3 i saneringsplanen.

Sanering av kv. Köpmannen görs genom en kombination av ytlig schaktning (grävdjup 0–0,5 meter under markytan) och efterbehandling in-situ, det vill säga *direkt på* det förorenade området. Jordmassor (totalt 500 m³) har avlägsnats från lekplatsen och ersatts med ett nytt, rent jordlager. Schaktmassorna anlades i odlingsbäddar på KÖPMANNEN 4 och SÄVSJÖ 12:6, för att genomföra en fytosanering med hjälp av salixplantor. Metoden syftar på användningen av växters rotsystem, för att extrahera, binda fast och bryta ner föroreningar över tid. Föroreningshalterna, i växtdelarna ovanför markytan, bedöms vara väldigt låga, och behöver ej beaktas. Sticklingar planterades i maj-juni 2023 i omnämnda fastigheter, över en yta på ungefär 2000 m². Det är svårt att förutse ett datum för färdigbehandling, men enligt konsultens uppskattning bör man räkna med *minst* fem år, om inte längre. Åtgärdsplanen förespråkar löpande kontroll av jordprover från växtområdet, för att följa upp saneringen.

Ett bleckplåtslageri har verkat på fastigheten LÖJTNANTEN 12, från början av sekelskiftet 1900 till slutet av 1940-talet. Lödning, avfettning och lackering har förekommit i samband med verksamheten. Enligt muntliga uppgifter hanterades inte några stora mängder av kemikalier, men föroreningar i form av oljor, lösningsmedel och diverse metaller (ämnen som har använts i produktionen av plåtprodukter) kan vara mycket hälsoskadliga även i små mängder. Man vet att träull med lackeringsrester eldades upp på soptippen, att EBH-objektet är beläget på en jordart med god genomsläpplighet, och att Sävsjöån passerar cirka 300 meter till väster. I dagsläget finns inga synliga spår av verksamheten: fabriksbyggnaden har rivits, och vegetationen i och i närheten av påverkansområdet uppvisar inga skador. Gällande riskklassning har valts utifrån försiktighetsprincipen, fastän själva föroreningsnivån tros vara låg. I tillhörande MIFO-blankett nämns fastighetens centrala placering och kommunens planer på förtätning som bidragande faktorer.

Fastigheten SÄVSJÖ 12:23 används av Preem AB Sävsjö, för försäljning av bensin och diesel. Pågående verksamhet medför att stora volymer bränsle förvaras och hanteras på plats. Gällande verksamhetskod är 50.20 C. En mindre sanering utfördes 2019 efter upptäckten av ett gammalt läckage. Under arbetet avlägsnades en äldre cistern som inte längre användes. I boken *Sävsjö – ett samhälles liv och utveckling vid stambanan* (1997) av Elna Nilsson, omnämns en bensin- och servicestation vid torget, som öppnade 1938 (s. 321). Anläggningen har bytt ägare vid flera tillfällen, men verksamheten har troligen fortgått utan avbrott.

Fastigheten TREKANTEN 6 har nyttjats för kemtvätt med lösningsmedel under en kortare period på 1970-talet. Användningen av perkloretylen, varnolen och CFC kan ha förekommit i samband med verksamheten. På sjuttioalet fanns inte samma medvetenhet om lösningsmedlens hälsofarliga egenskaper och komplicerade spridningssätt, därför kan man inte utesluta risken för förorening. I dagsläget finns bostäder på fastigheten, vilket motsvarar känslig markanvändning (KM). Länsstyrelsen har därför valt riskklass 2 (stor risk) för EBH-objektet, eftersom människor vistas på fastigheten under en längre tid på dygnet. Det bör dock nämnas att bostadsområdet inte möjliggör för odling. Fastighetsägaren har även anvisats till att utföra provtagningar av bland annat dricksvatten och inomhusluft.

På bild: Beträffade områden på södra sida av Stora torget, samt på öster sida av järnvägsspåret.

Fastighetsnamn och ID	Riskklass	Primär och sekundär bransch	Status
BRYGGAREN 3 (153802)	E	Ytbehandling av trä	Identifiering
MERKURIUS 2 (153750)	E	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier	Identifiering
MERKURIUS 4 (153857)	2 - stor risk	Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel	Inventering
SPIKEN 1 (153755)	E	Grafisk industri	Identifiering

SPIKEN 3 (153749)	3 - måttlig risk	Gummiproduktion; Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier	Förstudie
SÄVSJÖ 12:2 (153748)	E	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier; Övrigt BKL 3	Identifiering
SÄVSJÖ 12:4 <i>m.fl.</i> (153808)	E	Sågverk utan doppning/impregnering	Identifiering
TVÄTTEN 1 (153862)	*MKM	Drivmedelshantering	Åtgärd
TÅNGEN 1 (197907)	E	Brandstation	Identifiering
YXAN 3-4 <i>ID saknas</i>	*KM	-	Åtgärd

*KM/MKM = känslig markanvändning respektive mindre känslig markanvändning

En möbelfabrik har verkat på fastigheten BRYGGAREN 3, därav branschbeskrivningen (ytbehandling av trä). Byggnaden revs i slutet på 1980-talet, efter att verksamheten lades ned 1975. Ny bebyggelse har upprättats i dess ställe.

Bilverkstad på fastigheten MERKURIUS 2 bedrivs än idag. Verksamheten har pågått sedan 1944, och uppgår till högst 500 m³ enligt tilldelad verksamhetskod U50.2002 c. Förorenande kemikalier som lösningsmedel (bensin, fotogen), drivmedel och oljor har hanterats i processen.

Fastigheten MERKURIUS 4 har fått en hög riskklassning på grund av en dåvarande verkstadsindustri, Gren & Anderssons bleckkärlsfabrik. I samband med metallbearbetningen, som pågick under åren 1925-73, användes klorerade lösningsmedel samt andra förorenande kemikalier och oljor. En triavfettningsapparat har funnits på plats; triavfettning kan ha förekommit via doppning. Fastigheten är till största del asfalterad och omges av bostäder på öster sida. En av föroreningarna som misstänks inom området, trikloretylen, kan tränga igenom betong och andra byggmaterial. I värsta fall kan föroreningen spridas vidare under byggnaden och nå fram till planområdet.

Ett dåvarande tryckeri och bokbinderi på fastigheten SPIKEN 1, omnämns i Elna Nilssons uppslagsverk *Sävsjö - ett samhälles liv och utveckling vid stambanan* (1997), s. 482-484. Verksamheten har funnits på SPIKEN 1 sedan 1920-talet, i ett uthus på södra sida av tomten. Nya lokaler har öronmärkts i planritningar från 1950, i samband med en lovansökan för nybyggnation av en affärs- och bostadsbyggnad. I uppdaterade ritningar från 1952 intar verksamheten 140 m³ på bottenplan, och ytterligare 140 m³ i källarvåningen. År 1986 flyttade tryckeriet till en ny adress och lokalerna renoverades grundligt.

När fastigheten SPIKEN 3 fick sin riskklassning, hade marken endast inventerats med avseende på gummiverkstaden, som numera är nedlagd. Utöver regummering av däck, utfördes även bilreparationer i samma byggnad. Eftersom det har funnits en cistern för bensin utanför verkstadslokalerna, finns misstankar om spillolja. Bensinstationen, som bränsletanken är knuten till, lades dock ned på 1970-talet. En miljöteknisk markundersökning genomfördes år 2010 av Grontmij AB, för att kontrollera eventuella föroreningshalter i mark och grundvatten till följd av bränsleförvaring. Vid den tidpunkten hade cisternen och tillhörande bensinpump avlägsnats; i dess ställe kvarstår endast en grusplan. Föroreningshalterna, som uppmättes i jordprover från fastigheten, medger mindre känslig markanvändning. Inga föroreningar har påträffats i grundvattnet. På basis av

genomförd markundersökning, har kommunens myndighetsnämnd beslutat att inte gå vidare med ytterligare åtgärder.

Omnämnd gummiverkstad på SPIKEN 3 flyttade in på fastigheten på slutet av 1930-talet, se s. 459 i *Sävsjö – ett samhälles liv och utveckling vid stambanan* (1997), av Elna Nilson. I bygglovshandlingar från 1937 eftersöktes tillstånd om att få upprätta en så kallad *Vulkanicheringsverkstad* på motsvarande adress. Verksamheten hade en anställd, och gummit smältes med en varmvattenpanna. Verkstadsbyggnaden utökades i omgångar för att tillskapa extra utrymme för bilvårdsanläggning, se bygglovshandlingar från 1947 och 1965. Verkstäderna är inte längre i drift.

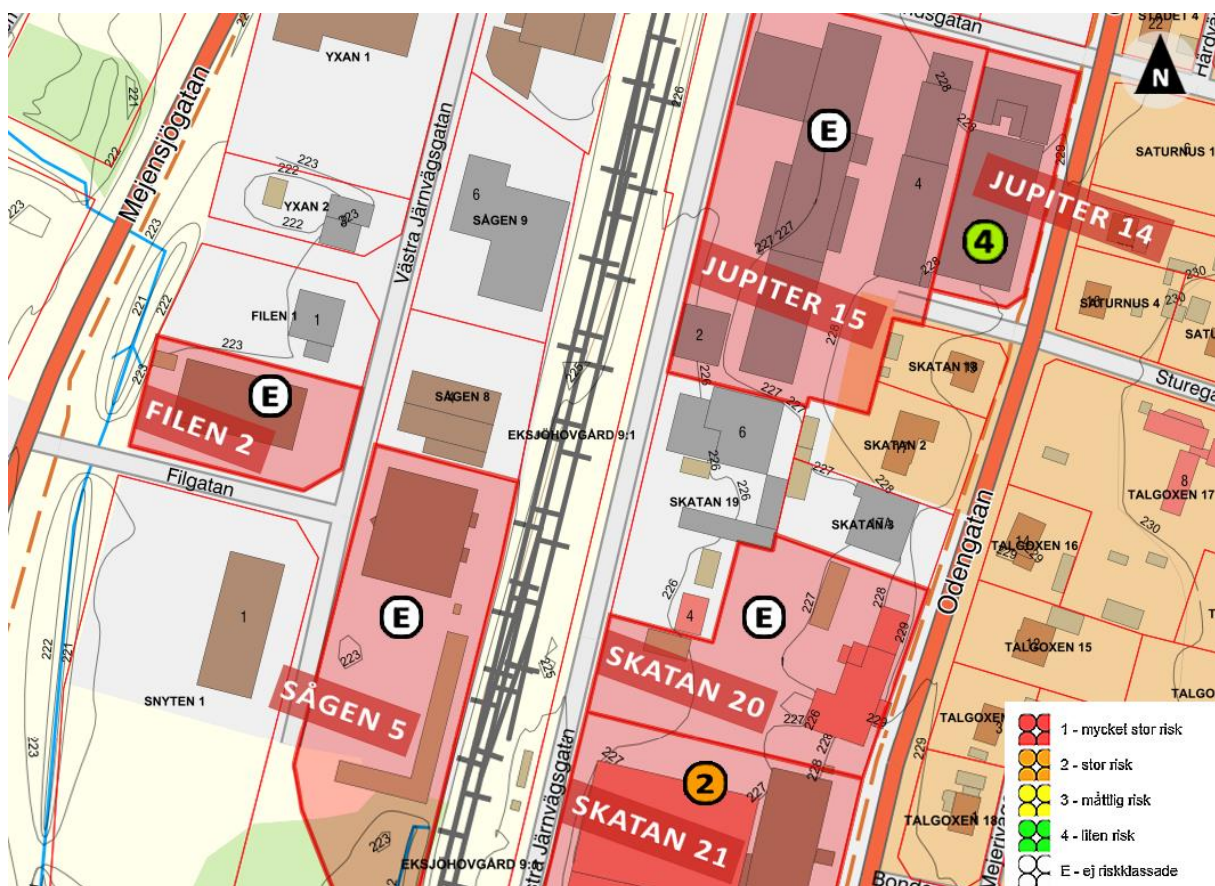
Platsen för den nya centumparkeringen, fastigheten SÄVSJÖ 12:2, har tidigare inrymt en småskalig bilverkstad och bilvårdsanläggning. Verksamhetsbyggnaden går att urskilja på ortofoton från 1960 och 1975, men i dagsläget återfinns inga spår av bebyggelsen.

EBH-objektet på fastigheten SÄVSJÖ 12:4 (samt KLINGAN 1-2) har registrerats på grund av ett tidigvarande sågverk. Impregnering har ej förekommit, men det utesluter inte risken för förorening. Anläggningen brann ner på 1950-talet och verksamheten har ej återupptagits.

Åtgärder har genomförts på fastigheten TVÄTTEN 1. Marken får användas för industri- och kontorsändamål, i enlighet med uppmätta riktvärden.

Räddningstjänsten Sävsjö har sitt tillhåll på fastigheten TÅNGEN 1. Eftersom fastigheten inrymmer kommunens brandstation, går det inte att utesluta att brandskum har hanterats på plats. Det har på senare tid visat sig att brandskum innehåller PFAS, ett mycket hälsofarligt ämne. Personal från räddningstjänsten har utfört släckövningar i området.

Njudung Energi AB har låtit analysera jordprover från fastigheterna YXAN 3-4, till söder av planområdet. Resultaten visade på förhöjda halter av zink, bly, kadmium och PAH:er. Förekomsterna gick att härleda till fyllnadsmassor och en nedgrävd tipp med hushållsavfall, som upptäcktes inom undersökningsområdet. Enligt rapporten bör fyllnads- och avfallslagret schaktas bort och transporteras till en godkänd avfallsanläggning. Åtgärden bedöms vara tillräcklig för att göra marken lämplig för känslig markanvändning (KM), utifrån Naturvårdsverkets generella riktvärden. Bedömningen görs att det ej föreligger någon större risk för spridning.

På bild: Områden med EBH-objekt, till söder om Sävsjö centrum.

Fastighetsnamn och ID	Riskklass	Primär och sekundär bransch	Status
FILEN 2 (183319)	E	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier	Inventering
JUPITER 14 (153785)	4 - liten risk	Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel; Ytbehandling av trä	Inventering
JUPITER 15 (153741)	E	Kemtvätt med lösningsmedel; Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel	Identifiering
SKATAN 20 (153791)	E	Ytbehandling av trä	Identifiering
SKATAN 21 (153790)	2 - stor risk	Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel; Livsmedelsindustri, ytbehandling av trä	Inventering
SÅGEN 5 (153706)	E	Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel	Identifiering

Fastigheterna är belägna utanför planlagt område. Eventuella risker förstärks av att EBH-objekten finns inom 500 meter från ytvattenförekomst med avrinningsväg mot planområdet.

Brogårds Åkeri AB har vid ett tidigare tillfälle etablerat sig på fastigheten FILEN 2. När bilvårdsanläggningen var i bruk, inrättades en bränsletank ovan jord, med tapp för lastbil.

Cisternen kunde inrymma 25 000 liter dieselolja, men har numera avvecklats. År 1976 beviljades bygglov för uppställning av bränsletank. FILEN 2 används numera för handelsändamål, efter att åkeriet flyttade från fastigheten under 1980-talet.

Före detta Sävsjö bleckvaruindustri har under en kortare tidsperiod verkat på fastigheten JUPITER 14. Produktion uppskattas ha pågått mellan 1919 och 1939, innan företaget valde att växla om till enbart grossistverksamhet. Triklöretylen kan ha förekommit vid tillverkningen av plåtprodukter, samt smörjoljor i mindre mängder. Under tidigare nämnd verksamhetsperiod var det inte lika vanligt att använda triklöretylen vid metallbearbetning. Det saknas konkreta uppgifter som bestyrker företagets tillämpning av avfettnings- och lösningsmedel inom fastigheten. Det finns inte heller mycket information om den tidigare möbelverkstaden, som under en obestämd tid har förekommit på JUPITER 14.

Fastigheten JUPITER 15 ägs och används av VEÅ AB, tillverkare av ångpannor och tryckkärl. Beträffad verkstadsindustri, tidigare känd som AB Vatten & Ånga, har haft sina lokaler i området sedan 1946. Fabriksanläggningen har byggts ut i omgångar, i takt med verksamhetens framväxt och utveckling. Enligt ett protokollsutdrag från 1959, beviljades även bygglov för en cistern rymmande 26 000 liter eldningsolja. Cisternen skulle inrättas på fastighetens nordvästra hörn, nära väggkorsningen Östra Järnvägsgatan- Torslundsgatan. Det saknas uppgifter på hur länge anläggningen fick stå kvar, om den flyttades, detaljer kring användningen, med mera.

Kemtvätten ÅRE kemiska har identifierats i nordöstra hörnet av JUPITER 15, dåvarande tomt nr 6 i kvarteret Jupiter. Verksamheten har endast funnits på fastigheten under en kortare tid, cirka 1957-1962. Sävsjö Järnindustri, före detta granne till VEÅ AB, har varit verksam i cirka 20 år, från 1930-talet till och med 1950-talet. VEÅ AB har senare tagit över grannbolagets fastighet, för sammanläggning med den egna.

EBH-objektet på SKATAN 20 går att härleda till en dåvarande möbelfabrik på fastigheten. Den ursprungliga fabriksbyggnaden upprättades på 1930-talet, men lokalerna har utökats och ändrats i omgångar. Sedan mitten av 1980-talet ägs fastigheten av Sävsjö kommun.

Fastigheten SKATAN 21 har en varierande verksamhetshistorik, men fokus riktas på tidigare verkstadsindustri. I produktionen ingick plåtslagning och plåtpressning, med lackering och avfettning. Plåten behandlades även med olja, som ett steg i processen. Kemikalierna som hanterades vid tillverkningen, har måttlig till mycket hög farlighet. Bland annat förvarades triklöretylen. Verksamheten pågick från 1945 till och med 1985, under en tid då det rådde andra normer kring hanteringen av kemikalier. Av den anledning går det inte att utesluta förekomsten av spill.

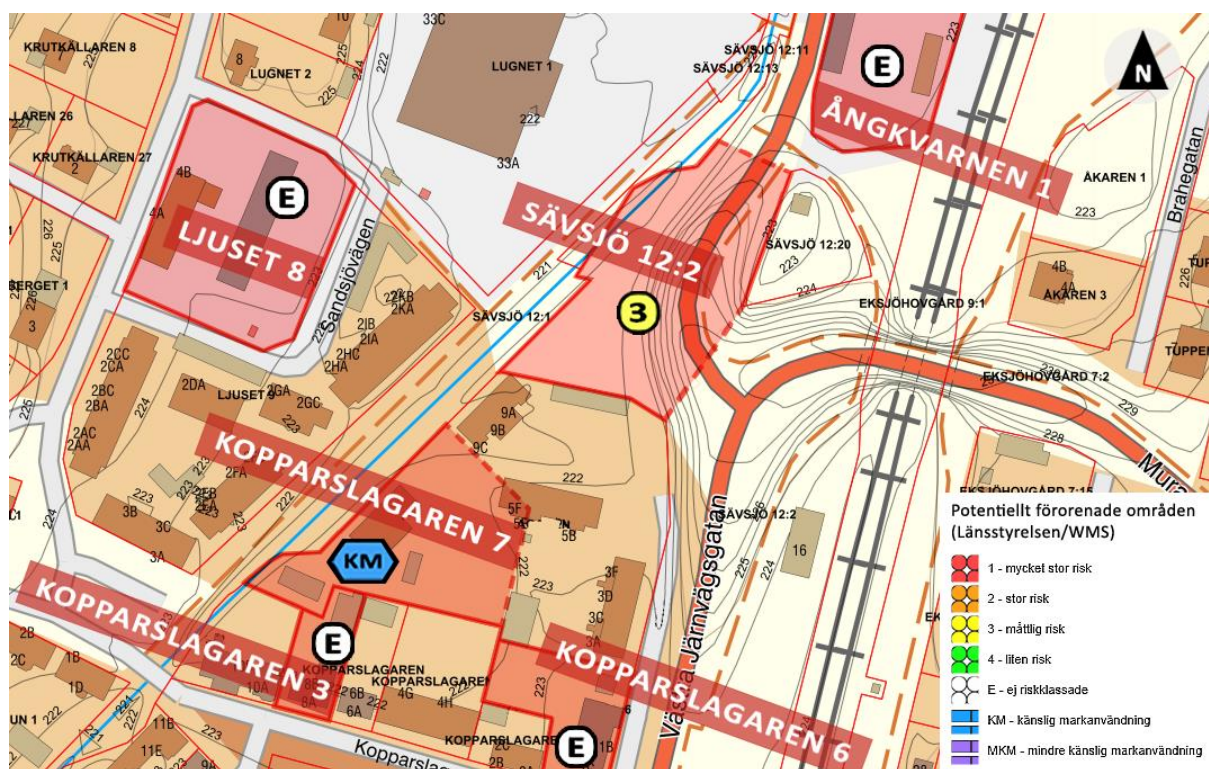
Någon miljöteknisk undersökning har ej genomförts av marken eller industribyggnaden på SKATAN 21. Restprodukterna från produktionen har förts bort från området. Det finns inga synliga eller märkbara spår av förorening. Gällande riskklassning motiveras av fastighetens verksamhetshistorik i kombination med försiktighetsprincipen, då verkstadslokalerna befinner sig på infiltrationsbenägen mark, i närheten av Sävsjöån och en grundvattenförekomst. I dagsläget används fastigheten för skytteverksamhet, *Sävsjö skyttecenter*.

Branschbeskrivning för SÅGEN 5 går att härleda till Anti-Corr i Sävsjö AB, som har verkat på fastigheten under kommunens tillsyn. Bolaget specialiserar sig på ytbeläggning och batteritillbehör. När verksamheten skulle flytta till motsvarande adress i mitten av 1980-talet, gjordes en tillståndsansökan hos Länsstyrelsen.

Framtida markanvändning

Stora delar av planområdet omfattar mark som i Översiktsplan 2024 har öronmärkts för användningen mångfunktionell bebyggelse. Begreppet syftar till områden som innehåller en blandning av bostäder och verksamheter med begränsad miljöpåverkan. Områden som passar in i beskrivningen, är oftast centralt belägna och nyttjas av ett stort antal människor, både tillfälligt och varaktigt. I Översiktsplan 2024 delges målsättningen att främja mångfunktionell bebyggelse i Sävsjö centrum.

I samband med förändrad markanvändning och eventuella nybyggnationer, blir det extra viktigt att ha kännedom om utpekade EBH-objekt. Vid grävarbeten uppstår risken att dittills dolda markföroreningar kommer upp till ytan. Förorenande verksamheter tilldelas en branschklass mellan 1 och 4, enligt Naturvårdsverkets branschlista. Beträffade verksamhetsområden i branschklass 1–2 ska prioriteras för inventering och riskklassning, om det inte redan har gjorts. I Sävsjö västra centrum, och i närmaste omgivning, finns samtliga EBH-objekt som saknar riskklassning. Om en undersökning behöver genomföras, avgörs utifrån inventeringens resultat och erhållen riskklassning.

På bild: Beträffade områden i norra delen av Sävsjö västra centrum med omnejd.

Fastighetsnamn och ID	Nuvarande markanvändning (2025)	Markanvändning enligt ÖP 2024
KOPPARSLAGAREN 3 (153763)	Bostäder, gym	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
KOPPARSLAGAREN 6 (153856)	Bostäder, frisörsalong	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
KOPPARSLAGAREN 7 (153792)	Bostäder	Mångfunktionell bebyggelse, pågående användning

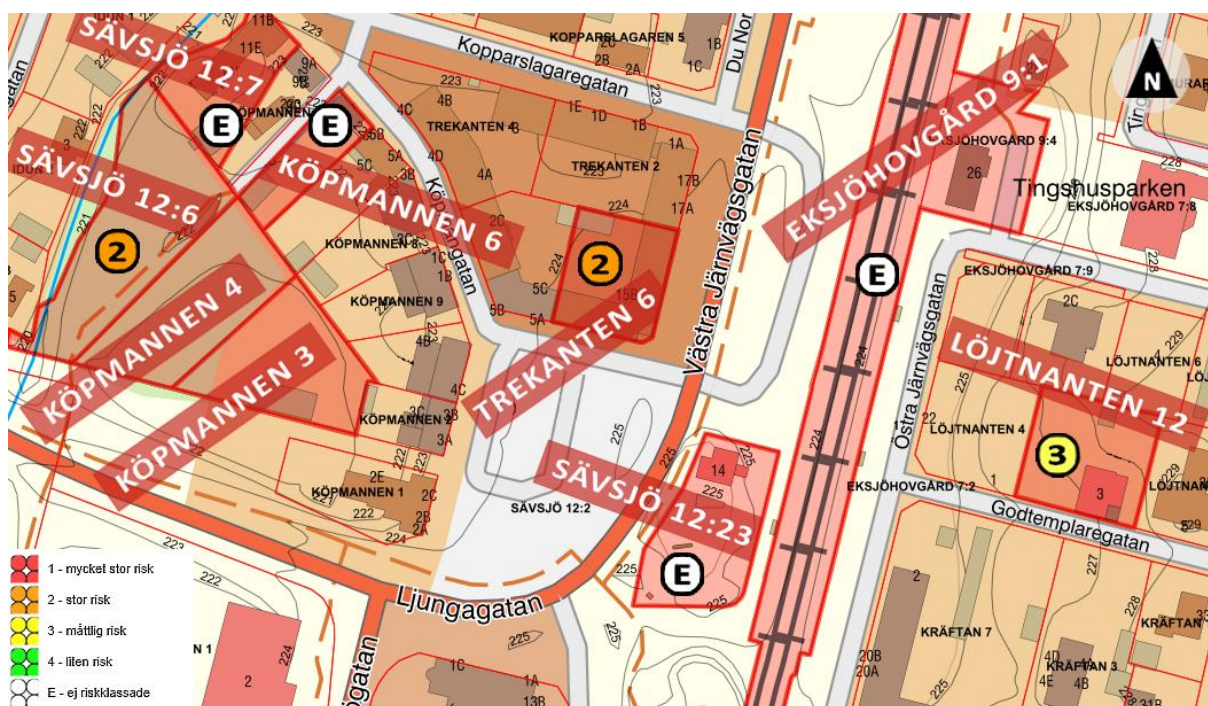
LJUSET 8 (153772)	Bostäder	Mångfunktionell bebyggelse, pågående användning
SÄVSJÖ 12:2 (153855)	Tätortsnära grönområde	Mångfunktionell bebyggelse, pågående användning
ÅNGKVARNEN 1 (153789)	Handel och butiksverksamhet	Mångfunktionell bebyggelse, pågående användning

Anläggningar för farligt avfall placeras i branschklass 2. Beträffad fastighet KOPPARSLAGAREN 3 bör inventeras och få en riskklassning. Vidare behövs information om verksamhetens varaktighet och omfattning. Att EBH-objektet förekommer på mark med hög genomsläpplighet, i närheten av ett vattendrag, ses som en potentiell fara.

EBH-objektet på KOPPARSLAGAREN 6 uppnår branschklass 3. Inventering och riskklassning prioriteras inte i någon större utsträckning för benämnd branschklass.

Identifierade EBH-objekt på fastigheterna LJUSET 8 och KOPPARSLAGAREN 7 bedöms som åtgärdade. Upptäckta föroreningar har sanerats och marken har gjorts lämplig för bostadsändamål. I tillhörande riskbedömning framgår att spridningsriskerna är reducerade. Riskklassningen för LJUSET 8 bör ändras till KM, det vill säga känslig markanvändning. Det återstår att lämna in saneringsrapporten samt övriga underlag till Länsstyrelsen.

Sävsjö kommun har för närvarande inga planer att utföra gräv- och byggarbeten på fastigheterna SÄVSJÖ 12:2 och ÅNGKVARNEN 1. Beträffade områden är inte aktuella för utveckling enligt Översiktsplan 2024. Riskklassningen för den tidigare deponin på SÄVSJÖ 12:2 betraktas som väl högt tilltagen.

På bild: Beträffade områden i kv. Köpmannen, vid Stora torget och på öster sida av järnvägsspåret.

Fastighetsnamn och ID	Nuvarande markanvändning (2025)	Markanvändning enligt ÖP 2024
EKSJÖHOVGÅRD 9:1 <i>m.fl. (188504)</i>	Järnväg: Södra stambanan	Transportinfrastruktur, pågående användning
KÖPMANNEN 3 <i>ID saknas</i>	Grusplan, saknar bestämd användning	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
KÖPMANNEN 6 (153801)	Handel och butiksverksamhet, bostäder	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
LÖJTNANTEN 12 (153799)	Verksamhetslokaler för IOGT-NTO, skatepark	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
SÄVSJÖ 12:6 KÖPMANNEN 4 (153677)	Tätortsnära grönområde, lekplats	Grönområde och park, pågående användning
SÄVSJÖ 12:7 (153773)	Bostäder	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
SÄVSJÖ 12:23 (153745)	Dagligvaruhandel, drivmedelsförsäljning	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
TREKANTEN 6 (183895)	Bostäder, skönhetsvård och fysioterapeutisk verksamhet	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning

Enligt Översiktsplan 2024 finns inga planer att ändra användningen för EKSJÖHOVGÅRD 9:1. Beträktat ur ett säkerhetsperspektiv, ska människor inte vistas i spårområdet längre än nödvändigt. Kombinerat med rådande branschklass 3 för järnvägstrafik, finns inget angeläget behov att inventera EBH-objektet.

I nuläget genomförs saneringsåtgärder på fastigheterna KÖPMANNEN 4 och SÄVSJÖ 12:6 i form av salixplanteringar *in situ*. Benämnda områden ska inte prövas för nybyggnation. Målet med saneringen är att skydda omgivande miljö och fastigheter från kontaminering. Eftersom sticklingar planerades i maj-juni 2023, kommer massorna att vara färdigbehandlade tidigast efter sommaren 2028. I åtgärdsplanen förespråkas löpande kontroll och utvärdering av jordprover, samt provtagning av grundvattnet uppströms och nedströms, för att följa saneringens effekt. Endast låga föroreningshalter väntas förekomma i växtdelarna. Det ska vara möjligt att avverka salixplanteringarna utan att behöva vidta några särskilda åtgärder.

Sävsjö kommun införskaffade KÖPMANNEN 3 vid årsskiftet 2024–25. På grund av föreliggande planer att upprätta bostäder på fastigheten, behövs en miljöteknisk markundersökning. Åtgärdsplanen för KÖPMANNEN 4 och SÄVSJÖ 12:6 ska då utökas till att även innefatta KÖPMANNEN 3 och del av SÄVSJÖ 12:2. Ifall odlingsbäddarna inrättas på omnämnda tomter, kan det dröja minst fem år innan marken blir tillgänglig för nybyggnation.

Dåvarande drivmedelshantering på KÖPMANNEN 6 uppnår branschklass 2. Området behöver inventeras och få en riskklassning, speciellt då det saknas information gällande verksamhetens varaktighet och omfattning. Inventeringsresultaten får avgöra om det krävs en markundersökning.

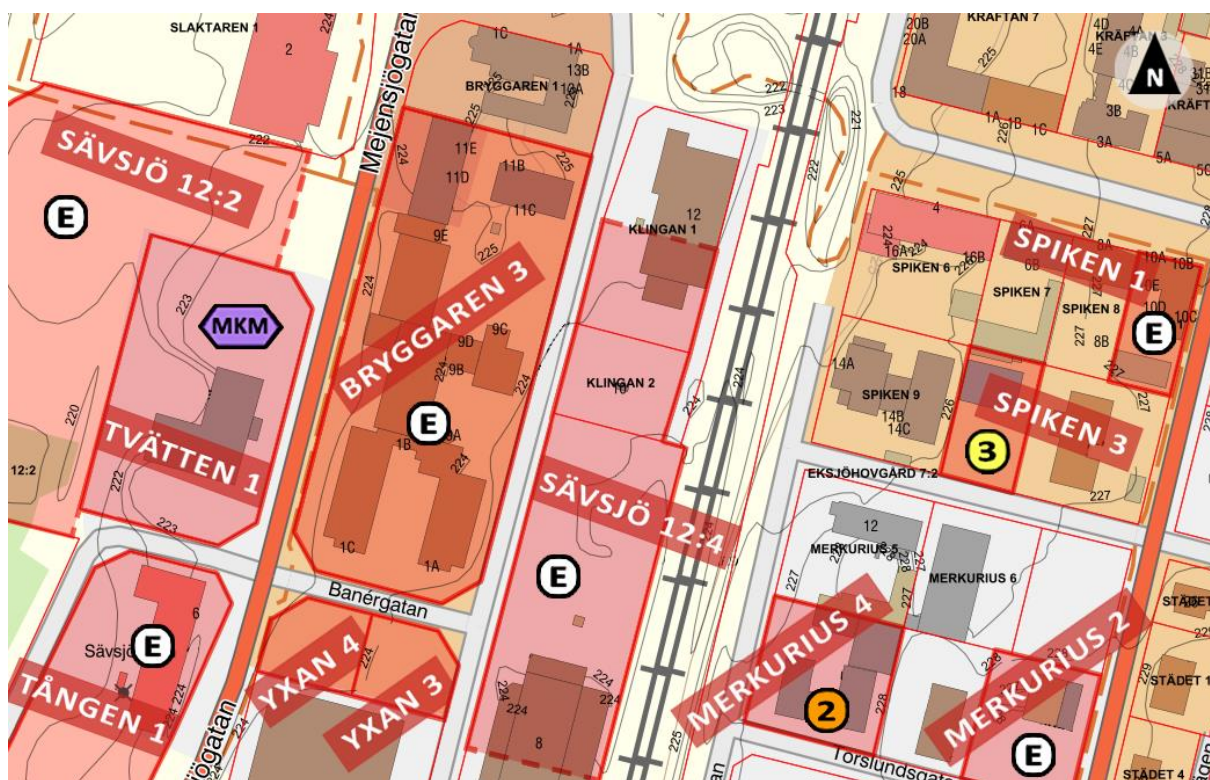
Fastigheten LÖJTNANTEN 12 har inte prioriterats för utredning. EBH-objektet kan däremot bli aktuellt för närmare undersökning, om en ny detaljplan upprättas för området.

Fastighetsägaren har för närvarande inte delgett några planer på nybyggnation eller omfattande markarbeten.

Tidigvarande garveri på SÄVSJÖ 12:7 motsvarar branschklass 3. Fastigheten används för bostadsändamål. Marken har hög genomsläpplighet, och Sävsjöån avgränsar fastigheten i väst. Sammantaget finns goda skäl för inventering och riskklassning av EBH-objektet. Erhållna inventeringsresultat får avgöra om en undersökning måste genomföras.

EBH-objektet på SÄVSJÖ 12:23 behöver en inventering och riskklassning. Det är känt att drivmedelförsäljningen har pågått under en längre tid, även innan Preem AB Sävsjö tog platsen i anspråk. Vid ändrad användning av fastigheten SÄVSJÖ 12:23, kommer det mest sannolikt att krävas en markundersökning med efterföljande saneringsåtgärder.

TREKANTEN 6 prioriteras för undersökning och åtgärder, i likhet med andra fastigheter som har fått samma riskklassning (2 – stor risk). Eftersom TREKANTEN 6 inte ägs av Sävsjö kommun, återstår en utredning av saneringsansvaret för beträffad fastighet.

På bild: Beträffade områden på södra sida av Stora torget, samt på öster sida av järnvägsspåret.

Fastighetsnamn och ID	Nuvarande markanvändning (2025)	Markanvändning enligt ÖP 2024
BRYGGAREN 3 (153802)	Lättare former av vård, trygghetsboende	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
MERKURIUS 2 (153750)	Bilverkstad	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
MERKURIUS 4 (153857)	Verksamhetslokaler för AB Sävsjö Rörtjänst	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
SPIKEN 1 (153755)	Frisörsalong, handel och butiksverksamhet, bostäder	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning

SPIKEN 3 (153749)	Grusplan och byggnad utan bestämd användning	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
SÄVSJÖ 12:2 (153748)	Parkeringsplatser	Mångfunktionell bebyggelse, pågående användning
SÄVSJÖ 12:4 <i>m.fl.</i> (153808)	Varuhus, parkeringsplatser, återvinningsstation	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
TVÄTTEN 1 (153862)	Kontors- och verksamhetslokaler	Mångfunktionell bebyggelse, pågående användning
TÅNGEN 1 (197907)	Räddningstjänstens lokaler	Mångfunktionell bebyggelse, pågående användning
YXAN 3-4 <i>ID saknas</i>	Grusplan, saknar bestämd användning	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning

Beträffade EBH-objekt på fastigheterna BRYGGAREN 3 och SÄVSJÖ 12:4 har placerats i branschklass 4. Objekt i denna branschklass förväntas inte utgöra någon större risk, därför finns inget trängande behov av inventering.

Nuvarande bruk av fastigheterna MERKURIUS 2 och SPIKEN 3 motsvarar mindre känslig markanvändning (MKM). Det finns inga kända planer på nybyggnation, omfattande markarbeten eller ändrad användning för någon av fastigheterna. Efter genomförd undersökning för SPIKEN 3, togs beslutet att föroreningshalterna kan tolereras för pågående verksamhet. Någon risk för spridning har inte konstaterats för EBH-objekten.

MERKURIUS 4 prioriteras för undersökning och åtgärder, i likhet med andra fastigheter som har fått samma riskklassning (2 – stor risk). Eftersom MERKURIUS 4 inte ägs av Sävsjö kommun, återstår en utredning av saneringsansvaret för beträffad fastighet.

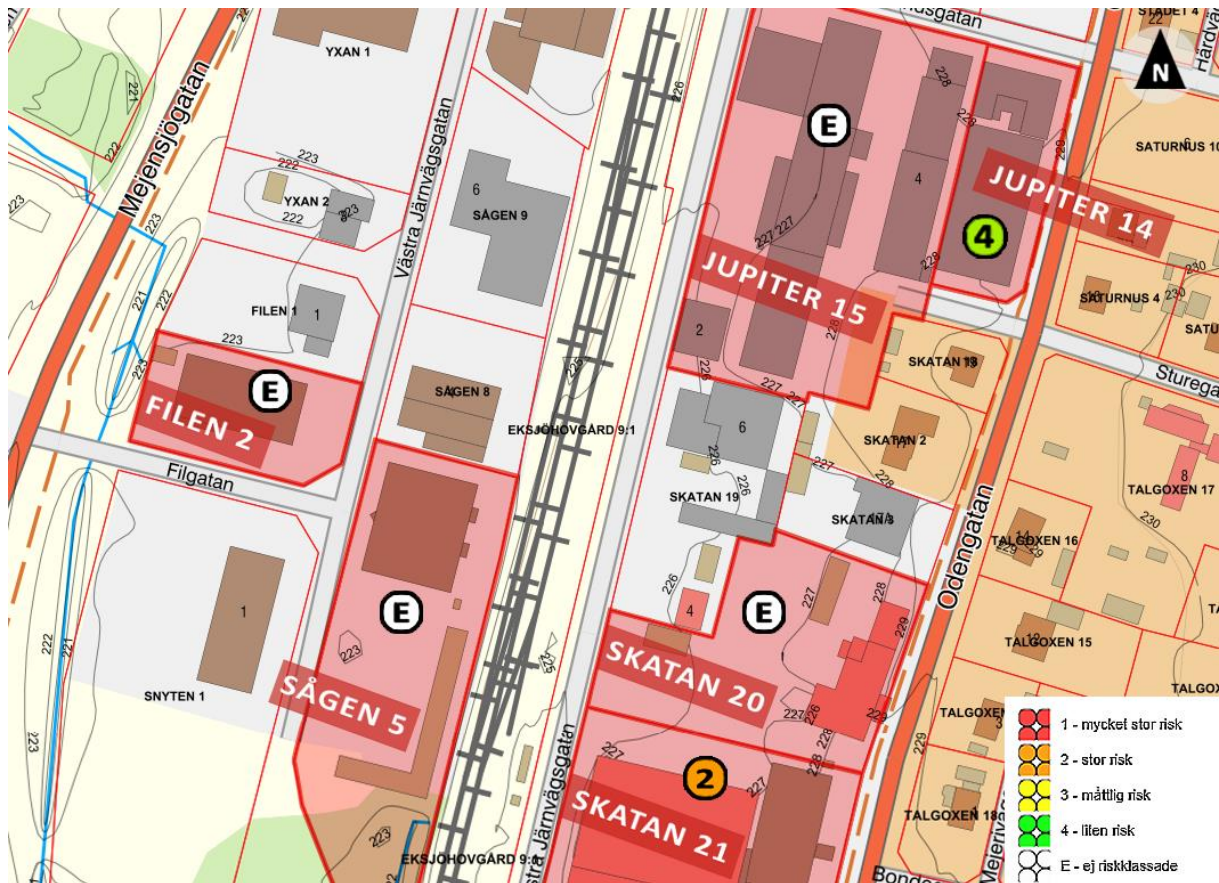
EBH-objektet på SPIKEN 1 har tilldelats branschklass 3. Frågor om inventering och riskklassning får avgöras när ett planuppdrag upprättas för fastigheten, eller i fall av en nybyggnation.

Dåvarande bilvårdsanläggning på SÄVSJÖ 12:2 motsvarar branschklass 3. Området används som parkeringsyta, vilket går att jämföra med mindre känslig markanvändning (MKM). Det finns för närvarande inget behov av inventering och riskklassning, speciellt med avseende till pågående användning.

Fastigheten TVÄTTEN 1 nyttjas i överrensstämmelse med sin riskklassning, det vill säga mindre känslig markanvändning (MKM).

Identifierat EBH-objekt på fastigheten TÅNGEN 1 bör inventeras och tilldelas en riskklass. Utredningsbehov får avgöras vid ett senare skede utifrån erhållen riskklass. Fastigheten ligger utanför planområdet, men har prioriterats för inventering.

Upptäckta föroreningar på fastigheterna YXAN 3 och 4 bedöms som åtgärdade. Marken har gjorts lämplig för känslig markanvändning (KM) och riskklassningen bör ändras därefter. Det återstår att lämna in saneringsrapporten till motsvarande tillsynsmyndighet.

På bild: Områden med EBH-objekt, till söder om Sävsjö centrum.

Fastighetsnamn och ID	Nuvarande markanvändning (2025)	Markanvändning enligt ÖP 2024
FILEN 2 (183319)	Varuhus och butiksverksamhet	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
JUPITER 14 (153785)	Varuhus, byggnad utan bestämd användning	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
JUPITER 15 (153741)	Verksamhetslokaler för VEÅ AB, tillverkningsindustri	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
SKATAN 20 (153791)	Byggnad utan bestämd användning	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
SKATAN 21 (153790)	Sporthall och skjutbana	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning
SÅGEN 5 (153706)	Varuhus	Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad användning

FILEN 2 kan behöva inventeras, med avseende till en bränsletank som har funnits på fastigheten under en kortare tid. Området kommer att bli föremål för en ny detaljplan som ska möjliggöra för mångfunktionell bebyggelse. Frågor om riskklassning, utredningsbehov och eventuella åtgärder, får sin fortsättning i omnämnt planarbete.

Fastigheterna JUPITER 14 och 15 regleras som J – Industri i *Detaljplan för kv. Jupiter och del av kv. Skatan i Sävsjö tätort*, laga kraft 1997. Planarbetet motiverades av VEÅ AB och

verksamheternas behov av större utrymmen. För att ändra användningen enligt översiktsplanens intentioner, krävs en ny detaljplan för området. I fall av ett nytt planuppdrag, måste fastigheterna utredas på grund av sin verksamhetshistorik, och för att kunna visa att området lämpar sig för känslig markanvändning (KM).

Dåvarande verksamhet på SKATAN 20, ytbehandling av trä och tillhåll för kommunens gatu- och parkenhet, motsvarar branschklass 4. Inga avsevärda risker förknippas med branschklassen i fråga.

EBH-objektet på SKATAN 21 prioriteras för utredning, i likhet med andra fastigheter som har erhållit samma riskklassning (2 – stor risk). Undersökningar rekommenderas på grund av tidigvarande verkstadsindustri.

SÅGEN 5 har inrymt en verkstadsindustri som motsvarar branschklass 2. Frågor om inventering, riskklassning och eventuella utredningar, kommer att få sin fortsättning i planuppdraget för södra delen av Sävsjö centrum, samma som för FILEN 2.

Referenslista

Nilsson, Elna (1998). *Sävsjö - ett samhälles liv och utveckling vid stambanan*. 2:a upplagan. Sävsjö kommun.

Sävsjö kommun. *Översiktsplan för Sävsjö kommun*. Laga kraft 2024-03-19.
<https://savsjo.se/oversiktsplanen/antagande/oversiktsplan-savsjo-kommun.html>
 [2025-09-09]

Bygglovshandlingar

Redovisade bygglovshandlingar har använts för att komplettera Länsstyrelsens uppgifter om potentiellt förorenade områden. Alla dokument har arkiverats av Sävsjö kommun, och kan lämnas ut på begäran. Underlagen finns att tillgå i fysiskt såväl som digitalt format. Bygglovshandlingarna har listats efter år för framtagande, från nyast till äldst.

- Beviljat bygglov för fastigheten SÅGEN 5, beslutsdatum 1984-10-30. Länsstyrelsens yttrande har bifogats i handlingarna. I samband med beslutet, beskrivs den planerade verksamheten, samt villkoren för utdelat tillstånd enligt miljöskyddslagen.
- Bygglov för bränsletank på fastigheten FILEN 2, beslutsdatum 1976-02-24. Tillstånd söktes av Brogårds Åkeri AB 1976-01-29.
- *Förslag till om o tillbyggnad av verkstad å tomt nr. 3 i kv. Spiken i Sävsjö stad* (1965). Ritningarna tillkom byggnadsnämnden, i samband en lovansökan för tillbyggnad på Jakobsgatan 3, fastigheten SPIKEN 3.
- Protokollsutdrag, byggnadsnämndens sammanträde 1959-04-10. Tillstånd beviljas för anläggning av en oljecistern på fastigheten JUPITER 15, dåvarande tomt nr. 8 i kvarteret Jupiter. Bland inskickade handlingar finns en situationsplan som visar cisternens tänkta placering.
- *Bostads- och affärshus å tomt nr 1. kv. Spiken, Sävsjö stad* (1952). Ritningar av den färdiga byggnaden på fastigheten SPIKEN 1.
- *Kv. Spiken n:r 1, Sävsjö* (1950). Planlösning och övriga byggnadsritningar för huset på Storgatan 10, fastigheten SPIKEN 1.
- *Ritning för tillbyggnad av Bror Blooms bilverkstad, kv. Spiken, Sävsjö* (1947). Ritningarna skickades in tillsammans med en lovansökan för tillbyggnad på fastigheten SPIKEN 3.
- *Ritning till Vulkanicheringsverkstad alluppföras å tomt n:o i kvarteret Spiken i Sävsjö municipalsamhälle* (1937). Byggnadsritningar för en verkstad som ska uppföras på fastigheten SPIKEN 3. I bygglovshandlingarna som ritningarna är del av, ingår också en arbetsbeskrivning och en situationsplan.
- Bygglövsansökan daterad 1933-09-08, för tillbyggnad av fabrikslokal på fastigheten SKATAN 20, före detta stadsågan nr 295 A. I skrivelsen hänvisas till en tidigare lovansökan för huvudbyggnaden, som beviljades 1930.

Utredningar

Refererade dokument finns som PDF-filer och utskrifter i kommunens arkiv, och kan lämnas ut vid begäran.

- Gass, Robert (2020). *Redovisning av resultat efter utförd marksanering på Ljuset 8, Sandsjövägen 4, Sävsjö kommun.*
Sanering av fastigheten LJUSET 8 genomfördes av Njudung Energi Vetlanda AB.
- Gass, Robert & Njudung Energi AB (2024). *Fältanteckningar, provgropar med provtagning i Kvarteren Yxan 3 och Yxan 4, Sävsjö, 240529.*
Utredningen genomfördes på uppdrag av Njudung Energi Vetlanda AB. Provtagning avser fastigheterna YXAN 3 och 4.
- Grontmij AB (2010). *Miljöteknisk markundersökning av nedlagd bensinstation.*
Utredning genomfördes på uppdrag av SPIMFAB, och avser fastigheten SPIKEN 3.
- Vatten och Samhällsteknik AB (2019). *Platsspecifika riktvärden och riskbedömning. Elverket Ljuset 8, Sävsjö.* PM togs fram på uppdrag av Njudung Energi.
Undersökning avser fastigheten LJUSET 8.
- Vatten och Samhällsteknik AB (2019). *Översiktlig miljöteknisk markundersökning kvarteret Ljuset, Sävsjö.*
Utredning av fastigheten LJUSET 8 och efterföljande rapport gjordes på uppdrag av Njudung Energi.
- Vatten och Samhällsteknik AB (2020). *Kompletterande miljöteknisk markundersökning. Del av kv. Köpmannen, Sävsjö.* Granskningshandling av rapport, togs fram på beställning av Sävsjö kommun.
Undersökningen avser fastigheterna KÖPMANNEN 3 och 4, SÄVSJÖ 12:6.
- Vatten och Samhällsteknik AB (2022). *Åtgärdsplan efterbehandling Sockerklaras, Sävsjö.*
Miljötekniska markundersökningar genomfördes av Vatten och Samhällsteknik AB på uppdrag av Sävsjö kommun. Undersökning och åtgärdsplan har upprättats för fastigheterna KÖPMANNEN 3 och 4, samt SÄVSJÖ 12:6.

Upplysningar

Jönköpings länsstyrelse samordnar arbetet med redovisade EBH-objekt. Kontakta mifo.jonkoping@lansstyrelsen.se vid efterfrågan av MIFO-blanketter. För vägledning i frågor om stöd, ansvarsfördelning och avhjälpande åtgärder, se länsstyrelsens hemsida <https://www.lansstyrelsen.se/jonkoping/miljo-och-vatten/fororenade-omraden.html> [2025-09-09].

Skriv till sambygg@savsjo.se för vidare information om detaljplanen för Sävsjö västra centrum och kommunens planer att vidareutveckla beträffade stadsdelar.